

PODSTATNÉ MENÁ

- **plnovýznamový**, ohybný slovný druh
- sú ohybné – skloňujú sa
- pomenúvajú osoby, zvieratá, veci, vlastnosti a deje
- pýtame sa na ne otázkami **Kto? Čo?**

Rozdelenie podstatných mien

VŠEOBECNÉ	VLASTNÉ	KONKRÉTNE	ABSTRAKTNÉ
Píšeme ich s malým začiatočným písmenom.	Píšeme ich s veľkým začiatočným písmenom.	hmotné	nehmotné
		Dajú sa chytiť, spočítať, nakresliť.	Nedajú sa chytiť, spočítať, nakresliť.
<i>dom, strom, ulica,</i> <i>voda, pes...</i>	<i>Bratislava, Dunaj,</i> <i>Dominik, Slovensko,</i> <i>Dunčo...</i>	<i>dom, kniha, pero,</i> <i>drevo, záhrada...</i>	<i>smäd, láska, beh,</i> <i>dobro, myšlienka,</i> <i>ochota...</i>

POMNOŽNÉ	HROMADNÉ
Slová, ktoré majú tvar množného čísla, no pomenúvajú jednu vec.	Existujú iba v jednotnom čísle.
<i>nohavice, nožnice,</i> <i>plúca, Tatry, Vianoce,</i> <i>Piešťany, noviny...</i>	<i>mládež, listie,</i> <i>občianstvo...</i>

ŽIVOTNÉ	NEŽIVOTNÉ
Životnosť určujeme pri podstatných menách mužského rodu .	
Podstatné mená mužského rodu, ktoré sa skloňujú podľa vzorov chlap a hrdina.	Podstatné mená mužského rodu, ktoré sa skloňujú podľa vzorov dub a stroj.
<i>ujo, dedo, chlap, sudca,</i> <i>rozhodca...</i>	<i>Kameň, diplom,</i> <i>papier...</i>

Gramatické kategórie podstatných mien

ROD	ČÍSLO	PÁD
mužský rod	singulár (jednotné číslo)	Nominatív – Kto? Čo?
ženský rod	plurál (množné číslo)	Genitív – (bez) Koho? Čoho?
stredný rod		Datív – Komu? Čomu?
		Akuzatív – Koho? Čo? (vidím)
		Lokál – (o) Kom? Čom?
		Inštrumentál – (s) Kým? Čím?

Vzory podstatných mien

Ženský rod

ŽENA	ULICA	DLAŇ	KOŠŤ
Podstatné mená zakončené samohláskou -a .		Podstatné mená, ktoré sú v N sg. zakončené spoluhláskou .	
V N sg. je pred -a tvrdá alebo obojaká spoluhláska .	V N sg. je pred -a mäkká spoluhláska .		
N pl. – <i>ženy</i> (prípona -y)	N pl. – <i>ulice</i> (prípona -e)	N pl. – <i>dlane</i> (prípona -e)	N pl. – <i>kosti</i> (prípona -i)
<i>Lenka, sestra, mama, kniha, ťava, trieda...</i>	<i>knižnica, čerešňa, udica, sudkyňa, sukňa...</i>	<i>zem, pec, kaluž...</i>	<i>noc, myš, vlast'...</i>

Mužský rod

životné		neživotné	
CHLAP	HRDINA	DUB	STROJ
Životné podstatné mená mužského rodu, ktoré sú v N sg. zakončené spoluhláskou alebo samohláskou -o .	Životné podstatné mená mužského rodu, ktoré sú v N sg. zakončené samohláskou -a .	Neživotné podstatné mená mužského rodu, ktoré sú v N sg. zakončené tvrdou alebo obojakou spoluhláskou .	Neživotné podstatné mená mužského rodu, ktoré sú v N sg. zakončené mäkkou spoluhláskou .
<i>učiteľ, chlapec, Karol, Jakub...</i>	<i>hokejista, futbalista, gazda...</i>	<i>chlieb, dub, buk, kvet...</i>	<i>kameň, plač, kraj...</i>
		V N pl. nadobúdajú príponu -y .	V N pl. nadobúdajú príponu -e .

Stredný rod

MESTO	SRDCE	VYSVEDČENIE	DIEVČA
V N sg. zakončené samohláskou -o .	V N sg. zakončené samohláskou -e .	Zakončené na -ie .	Zakončené na -a alebo -ä .
<i>stehno, operadlo...</i>	<i>more, plece...</i>	<i>lístie, poradie, pozorovanie...</i>	<i>mača, vnúča, húsa, žriebä...</i>

	Sg.	Pl.
N	Kuli	Kuliovia
G	Kuliho	Kuliov
D	Kulimu	Kuliom
A	Kuliho	Kuliov
L	kulim	Kulioch
I	kulim	kuliami

KULI

- Podľa vzoru kuli skloňujeme životné pod. m. mužského rodu a neživotné pod. m. mužského rodu cudzieho pôvodu, ktoré sa v N sg. **končia samohláskami -e, -é, -i, -í, -y, -ä, -ö, -ü**
- Goethe, Krčméry, Vivaldi, grizly, pony, Pálfi, Jégé, Fándly...*

GAZDINÁ

- podstatné mená, ktoré vznikli od mužských podstatných mien
- vyjadrujú **príbuzenské vzťahy a šľachtické tituly**
- sú zakončené samohláskou **-á**
- švagríná, stryná, šľachtičná, princezná, kráľovná, cisárovná, gazdiná, ujčíná, kňazná, cárovná, cisárovná, testiná (manželkina matka)...*

	Sg.	Pl.
N	Gazdiná	Gazdiné
G	Gazdinej	Gazdín
D	Gazdinej	Gazdinám
A	Gazdinú	Gazdiné
L	Gazdinej	Gazdinách
I	Gazdinou	Gazdinami

PANI

SKLOŇUJEME	NESKLOŇUJEME
Slovo pani skloňujeme, ak stojí samostatne.	Slovo pani neskloňujeme, ak stojí v spojení s ďalším podstatným menom.
<i>Stretol som milú paniu.</i>	<i>Stretol som pani učiteľku.</i>

- Slovo pani má samostatné skloňovanie.

	Sg.	Pl.
N	Pani	Panie
G	Panej	Paní
D	Panej	Paniam
A	Paniu	Panie
L	Panej	Paniach
I	Paňou	Paniami

IDEA

- podstatné mená ženského rodu zakončené na **-ea**
- Andrea, Nivea, Vinea, Kórea, Ikea...*

	Sg.	Pl.
N	idea	idey
G	idey	ideí
D	idei	ideám
A	ideu	idey
L	idei	ideách
I	ideou	ideami

VZORY POMNOŽNÝCH PODSTATNÝCH MIEN

- pomnožné podstatné mená sú slová, ktoré majú gramatický tvar množného čísla, ale označujú jednu vec
- rozpaky, okuliare, Vianoce, Tatry, Košice, Piešťany, nožnice, dvere, nohavice, husle, plúca...

N sg.	L pl.	ROD	VZOR
-y	-och	mužský	dub
-e			stroj
-y	-ách/-ach/-iach	ženský	žena
-e			ulica
-a/-á		stredný	mesto
-ia			srdce

VZORY ZVIERACÍCH PODSTATNÝCH MIEN

Zvieracie podstatné mená mužského rodu skloňujeme v **sg. podľa vzoru chlap** (*holub – holubovi*) a v **pl. podľa vzoru dub** (*holub – holuby*) **alebo stroj** (*zajac – zajace*) podľa zakončenia (tvrdá, obojaká alebo mäkká spoluhláska).

Podstatné mená **vlk, pes, vták** skloňujeme v **pl. podľa vzoru dub** (*psy, vlky, vtáky*), ale môžeme ich skloňovať aj podľa **vzoru chlap – ako životné** (*psi, vlci, vtáci*).

(*tie*) šikovní psy

(*tí*) šikovní psi

DUB – čistokrvné psy, ohrada pre vlky, chovali vtáky,

CHLAP – strážni psi, silní vlci, krmivo pre vtákov.

V prenesenom význame sa môžu v pl. podľa vzoru chlap skloňovať aj iné zvieracie podstatné mená, napr. *orol – orli (junáci)*, *had – hadi (falošní ľudia)*.

V A pl. sa vždy uplatňuje koncovka **-y**.

chováme psy (nie psov)

vidím býky (nie býkov)

krmili holuby (nie holubov)

Zveri/Zvery

mužský rod	ten zver (jedno zviera)	V nominatívne a akuzatívne pl. – prípona -y .	<i>Medvede sú nebezpečné zvery.</i>
ženský rod	tá zver (zverina)	Hromadné pod. m. – vzor kost'. V G sg. píšeme -i .	<i>Nočný lov zveri.</i>